

Конспект за провеждане на изпит по
ГРАЖДАНСКО ПРОЦЕСУАЛНО ПРАВО

I. Обща информация

Специалност	Право
Форма на обучение	Редовна и задочна
Вид на дисциплината	Задължителна
Водещ преподавател	проф. д-р Анелия Мингова проф. д-р Силви Чернев доц. д-р Георги Ганчев EMBL-HSG
Продължителност на учебния курс	Два семестъра
Аудиторна заетост	Лекции и упражнения
Оценяване по време на учебния курс (текущо оценяване)*	Да
Наличие на условия за допускане до изпит на редовната изпитна сесия**	Да
Брой часове за самостоятелна подготовка	Редовно – 280 часа (125ч. в IX сем. и 155ч. през X сем.) Задочно – 168 часа (75ч. в IX сем. и 93ч. през X сем.)

II. Тематично съдържание на учебния курс

1. Гражданският процес като защита и санкция.
2. Гражданският процес като производство и като правоотношение.
3. Гражданско процесуално право. Обсег и система на гражданския процес.
4. Материално гражданско право и граждански процес.
5. Съотношение на гражданския с административния и наказателен процес и с конституционното правораздаване.
6. Принципи на гражданския процес. Същност и видове. Принцип на законността в гражданския процес.
7. Диспозитивно и служебно начало.
8. Принципи на състезателността и равенството на страните.
9. Принципът за установяване на истината в гражданския процес.
10. Концентрационно начало.
11. Съд. Правен статус на съдията.
12. Подведомственост. Понятие за гражданско дело.
13. Подсъдност - понятие и видове. Родова и функционална подсъдност.
14. Местна и договорна подсъдност.
15. Правно значение на подведомствеността и подсъдността.
16. Страни в исковия процес- понятие и видове. Процесуална правоспособност и дееспособност.
17. Процесуална легитимация.
18. Процесуално представителство - понятие, видове. Представителна власт.
19. Процесуално представителство на физическите лица.

20. Процесуално представителство на държавата и на юридическите лица.
21. Понятие за иска. Право на иск.
22. Процесуални предпоставки.
23. Установителен иск.
24. Осъдителен иск.
25. Конститутивен иск.
26. Предявяване на иска. Правни последици от предявяването на иска.
27. Предмет на делото. Защита на ответника срещу иска.
28. Процесуални действия на съда и страните - обща характеристика. Видове съдебни постановления. Съобщения и призовки
29. Форма и време на процесуалните действия. Процесуално бездействие.
30. Същност на доказването и видове доказване. Предмет и обсег на доказването.
31. Тежест на доказване. Доказателства и доказателствени средства.
32. Обясненията на страните като доказателствено средство. Признание на иска.
33. Писмени доказателства. Видове документи и тяхната доказателствена сила.
34. Свидетелски показания. Ограничения на свидетелските показания в допустимостта им като доказателствено средство.
35. Веществени доказателства. Заключение на вещи лица.
36. Посочване, представяне, допускане, събиране и оценка на доказателствата. Обезпечаване на доказателства.
37. Първо (подготвително) заседание по делото. Заседание за решаване на делото.
38. Постановяване на решението. Същност и видове решения. Стабилитет на решението. Неприсъствено решение.
39. Сила на пресъдено нещо. Зачитане на силата на пресъдено нещо.
40. Обективни предели на силата на пресъдено нещо.
41. Субективни предели на силата на пресъдено нещо.
42. Изпълнителна сила и конститутивно действие на решението.
43. Отговорност за съдебно-деловодните разноси, вкл. възнаграждение за защита по делото.
44. Другарство - понятие и видове. Правно положение на необходимите и обикновените другари.
45. Процесуална субституция. Понятие, видове, хипотези.
46. Встъпване и привличане на подпомагаща страна. Главно встъпване.
47. Приемство в процеса - понятие и видове. Прехвърляне на спорно право във висиящия процес.
48. Обективно съединяване на искове. Характеристика на кумулативното, евентуалното и алтернативното съединяване.
49. Форми на обективно съединяване на искове. Възражение за прихващане.
50. Оттегляне и отказ от иск.
51. Изменение на иск. Форми и видове.
52. Съдебна спогодба - фактически състав и правни последици.
53. Спиране и прекратяване на производството по делото.
54. Порочни процесуални действия на страните и на съда. Поправка на явна фактическа грешка, тълкуване на неясно решение, допълване на непълно решение.
55. Нищожни, недопустими и неправилни съдебни решения.
56. Обжалване на решенията - понятие и видове.
57. Право на въззивно обжалване. Актове, подлежащи на въззивно обжалване.
58. Компетентен съд. Образуване на въззивното производство.
59. Разглеждане на въззивната жалба от втората инстанция.
60. Решения на въззивния съд по жалбата.

61. Понятие за касационно обжалване на решенията.
62. Актове, подлежащи на касационно обжалване. Компетентен съд.
63. Образуване на касационното производство.
64. Допустимост на касационното производство.
65. Основания за касационно обжалване.
66. Разглеждане на касационната жалба.
67. Предмет, основания и правомощия на касационния съд. Решения на касационната инстанция.
68. Ново разглеждане на делото от въззивната инстанция. Касационно обжалване на новото въззивно решение.
69. Обжалване на определенията.
70. Отмяна на влезли в сила решения по чл. 303 ГПК.
71. Отмяна на влязло в сила решение по молба на трето лице (чл. 304 ГПК).
72. Защита срещу неприсъствено решение.
73. Брачен процес.
74. Съдебна делба.
75. Производство по търговски спорове.
76. Бързо производство и защита на нарушено владение.
77. Колективни иски.
78. Същност и видове арбитраж. Арбитражно споразумение.
79. Арбитражен съд. Образуване и развитие на арбитражното производство.
80. Същност и правни последици на арбитражното решение. Отмяна на порочното арбитражно решение.
81. Изпълнителен процес - обща характеристика. Видове.
82. Изпълняемо право и изпълнително основание. Изпълнителни способности.
83. Заповедно производство. Заповед за изпълнение по чл. 410 и въз основа на документ по чл. 417.
84. Защита на страните в заповедното производство.
85. Изпълнителен лист.
86. Органи и страни на изпълнителното производство. Започване, спиране и прекратяване на изпълнителния процес.
87. Секвестрируеми и несеквестрируеми имуществени права.
88. Изпълнение на парични притезания. Обща характеристика на изпълнителните способности: продажба на движими вещи; продажба на недвижими вещи. Присъединяване на кредитори.
89. Особености на изпълнението върху вещи в съпругеска общност. Изпълнение върху вземания на длъжника.
90. Изпълнителни способности за непарични притезания.
91. Защита на длъжника срещу принудителното изпълнение.
92. Защита на конкуриращ вискател. Защита на трети лица при изпълнение върху чужда вещ.
93. Защита чрез обжалване действията и отказите на съдия-изпълнителя. Защита чрез имуществена отговорност за вреди.
94. Цел и същност на обезпечаването на иска. Обезпечителни мерки.
95. Производство по обезпечаване на иска.
96. Обща характеристика на охранителните производства. Особености на производството за установяване на факти. Общи правила на нотариалните производства.
97. Нотариални актове. Други нотариални удостоверявания. Производство по вписване в търговския регистър.
98. Местни, чужди и международни граждански дела. Понятие, обхват и източници на международния граждански процес. Пророгиране и дерогиране на подведомствеността на нашите съдилища по международни граждански дела.

99. Приложим процесуален закон и доказване по международни граждански дела. Отвод за висящ процес в чужбина.

100. Производство за признаване и допускане изпълнението на чуждестранни съдебни и арбитражни решения в Република България.

III. Материали за самостоятелна подготовка

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА УЧЕБНА ЛИТЕРАТУРА, издадена през последните 5 г.

1. Сталев, Ж., в съавторство с Мингова, А., Стамболиев, О., Попова, В., Иванова, Р., Българско Гражданско процесуално право, изд. Сиела, София 2020 г.;
2. Градинарова, Т., Обретенова, М., Димитров, Д., Николова, Б., Машев, К., Хорозов, Г., Колев, Н. - Актуални проблеми на гражданския изпълнителен процес, София, С: ИК „Труд и право“, София, 2023 г.;
3. Градинарова, Т., Влахов, К. Въззивно обжалване на съдебни решения и определения, ИК Труд и право, 2023 г.;
4. Костов, И. Изменение на иска, изд. Ентусиаст, София, 2023 г.;
5. Сталев, Ж. Сила на пресъдено нещо в гражданския процес - Трето издание. Сиела, 2022
6. Стамболиев, О., Градинарова, Т. Обективно съединяване на искове в граждански процес. Сиела, София, 2021.;
7. Пунев, Б., Гилова, В., Симеонова, В. Обретенова, М., Николова, Б., Мусева, Б. Промени в Гражданския процесуален кодекс: ДВ, бр. 100 от 2019: Тематичен коментар, съдебни практически разрешения, нормативен текст на ГПК, изд. ИК Труд и право, София, 2020 г.;
8. Пунев, А. Спиране на исковото производство, Сиби, С., 2020;
9. Стамболиев, О. Доказването в гражданския процес, Трето преработено и допълнено издание, Сиела, С., 2020;
10. Ганчев, Б. Производство по търговски спорове, Сиби, С., 2019;
11. Желязкова, В. Арбитражът като способ за решаване на имуществени спорове. С.: Нова звезда, 2019;

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА УЧЕБНА ЛИТЕРАТУРА, издадена преди повече последните 5 г.

1. Ганчев Г. Искова защита на индивидуалния интерес на потребителите, Университетско издателство „Паисий Хилендарски, 2018;
2. Борисов, Б. Медиацията в българския граждански процес, Унив. изд. Св. Св. Кирил и Методий, Велико Търново, 2018;
3. Цакова, И. Електронният документ като доказателство в гражданския процес, изд. Авангард Прима, София, 2018.
4. Приложен коментар, Граждански процесуален кодекс 2017 (Б. Пунев, В. Гачев, Г. Хорозов, Д. Митева, Д. Танев, Е. Кръшкова, Е. Балевска, К. Топалов, К. Влахов, М. Златарева, М. Обретенова, М. Бобатинов, С. Кюркчиев), Второ преработено и допълнено издание, Труд и право, 2017.
5. Николов Д., Иванов Д., Изпълнително производство по ГПК и ЗОЗ - второ издание, Сиела, 2017.
6. Костов, И. Преклузията за възражения на ответника в общия исков процес, Сиби, С., 2017;
7. Бончовски П., Свободно движение на решения (Република България и Европейския съюз), С., 2016.;

8. Сборник, Предиизвикай: Изпълнителния процес! (Стоян Ставру, Васил Петров, Константин Кунчев, Светослав Пандилов, Румен Неков, Борис Велинов, Делян Недев, Иван Георгиев), изд. Сиела, 2016г.;
9. Корнезов Л., Иванов А., Казуси по гражданско съдопроизводство. Том първи. Второ допълнено и преработено издание/София, Нова звезда, 2016 г.;
10. Иванов А., Учебно помагало „Арбитраж“, София, Нова звезда, 2016 г.;
11. Градинарова Т., Неприсъствено решение, Медиатех, Плевен, Издателски център при РУ “Ангел Кънчев“, 2015;
12. Градинарова Т., Гражданско изпълнително производство (курс лекции, първа част), Издателски център при Русенски университет „А. Кънчев“, 2015 г.;
13. Иванов А., Актуални въпроси на доказването в гражданското съдопроизводство, София, Нова звезда, 2015;
14. Спасова С., Обезпечение на иска, Сиби, 2014;
15. Стамболиев О., Гражданският процесуален кодекс и тълкувателната практика на върховния касационен съд, Сиела, 2014;
16. Иванов А., Съдебните актове в гражданското съдопроизводство, изд. Сиела, 2013 г.;
17. Корнезов Л., Иванов А., „Казуси по гражданско съдопроизводство. Том втори“, София, Нова звезда, 2013 г.;
18. Влахов Кр., Актуални проблеми на новия Граждански процесуален кодекс, Сиби, 2012.;
19. Иванов А., Актове, подлежащи на касационно обжалване по ГПК, Сиела, 2012 г.;
20. Попова В., Актуални проблеми на Европейския граждански процес и част VII на ГПК, Сиела, 2012.;
21. Попова В., Прихващане, материалноправни и процесуалноправни проблеми, Сиела, 2012.;
22. Цолова, К., Частичният иск, изд. Сиби, 2012 г.;
23. Чернев, С. Заповедно производство, изд. Сиби, 2012 г.;
24. Корнезов, Л., Гражданско съдопроизводство, том Втори, Съдебни и несъдебни производства, Софи – Р, София, 2010г.;
25. Златарева М., Международен граждански процес, монография, изд. Сиела, 2010 г.;
26. Корнезов, Л., Гражданско съдопроизводство, том Първи, Исков процес, Софи – Р, София, 2009г.;
27. Сборник в памет на проф. Ж. Сталев, Сиела, 2009 г. В сборника има работи във връзка с учебната програма от С. Чернев, Р. Иванова, Борислав Белазелков, Камелия Цолова, Г. Ганчев;
28. Брайков, В., Достъп до касация — исторически и съвременни паралели, сп. Адвокатски преглед, м. Август-Септември 2009г.;
29. Цолова, К., Подпомагашата страна в съдебния исков процес, изд. Сиби, 2009;
30. Иванова, Р., Бл.Пунев, С.Чернев, Коментар на новия Граждански процесуален кодекс, ИК Труд и право, 2008.;
31. Чернев, С. Инстанционността в гражданския процес на РБългария, Софи-Р, 2006 г.;
32. Мингова А., Касационно обжалване, С., Софи-Р, 2003. 343 с.;
33. Мингова А., Отказът от иск, С., Софи-Р, 2000. 312 с./2-ро допълнено и преработено издание/;
34. Мингова А., Въззивно и касационно обжалване на съдебните решения, С. Софи-Р, 1999 г.;
35. Корнезов, Л. Въззивно производство, 1998 г.;
36. Корнезов, Л. Касационно производство, 1998 г.;

37. Мингова А., Въпроси на апелативното обжалване по граждански дела. С., УИ, “Св. Климент Охридски”, 1996. 184 с.;
38. Брайков, С. Преобразуващи иски и преобразуващи решения. 1974 г.;
39. Силяновски, Д. Процесуални решения и тяхната законна сила, 1962 г., кн.3.;
40. Силяновски, Д. Изясняване фактическата страна на спора в гражданския процес, 1961 г.;
41. Силяновски, Д. Понятието страна в процеса. Юр. архив, 1931 г. кн 4.;

IV. Изпитване и оценяване

1. Текущо оценяване

КОЛОКВИУМИ - Предвидени са по време на семинарите, минимум 2 (по един за всеки семестър) или максимум 3 (1 в първия, 2 - за втория семестър от заниманията). За минимума колоквиуми темите са: За първи колоквиум - въпроси 1-36 от Конспекта (вж. по-горе) За втори колоквиум - въпроси 1-36 и/или 37-97 от Конспекта.

Текущите резултати от колоквиумите, ангажираността към учебния процес на студента, включително активното участие на семинари и изпълнение на поставените задачи на лекционния курс, могат да имат положително въздействие върху крайната оценка.

2. Условия за допускане до изпит на редовната сесия

Едно от двете: 1. Минимум 50 % присъствия на семинарните занятия или 2. Изпълнение на задачите от задължителното текущо оценяване.

3. Форма и процедура на изпита

Основен метод за оценяване е писмен или устен изпит - включително с възможна комбинация между тях, **или тест върху цялата Гражданско процесуална материя, а допълнителни са:** изготвянето на същностни юридически документи и книжа (искова молба, въззивна жалба, касационна жалба и др.), писането на реферат или курсова работа, презентация от студентите по избрана тема пред аудиторията, и др. Изпитът се провежда в разновидности, а при необходимост и/или по преценка на водещия преподавател и в он-лайн среда, включващи:

1) **Комплексен Тест** върху изучаваната материя със скала за оценяване

Включва комбинация от въпроси (ок. 25-30) с възможни отговори, измежду които студентите трябва да изберат правилния. Въпросите са предимно от закрит тип, но е възможно включването и на такива от открит тип, както и най-често съдържат само един възможен отговор.

2) **Писмен/устен** - с възможни комбинации помежду им, на един или два етапа

- писмен, по време на който на всички студенти (с възможност за разделяне на групи) се задава по-общотеоретичен въпрос, но и с практическа насоченост. Оценката е по системата да-не.
- издържалите писмения изпит, или в допълнение към него, се допускат до втората фаза – писмено/устно, по време на който от студента се очаква да отговори – преимуществено писмено, на два/три конкретни въпроса (измежду

няколкостотин), а впоследствие е възможно провеждането на евентуална допълваща беседа с изпитвания, с цел проверка на общото владеене на изучавания учебен материал.

По преценка на водещия преподавател и съобразено с формата и начина на изпитване, включително на конкретно поставените въпроси, на студентите често се позволява да ползват на хартиен носител релевантните закони, тълкувателна съдебна практика на ВКС (ВС), а понякога и учебници, записки и др.

4. Критерии за оценяване

Основни критерии за **базово оценяване на семестриалния изпит, чрез теста по Гражданско процесуално право**, са получените точки от броя на верните отговори (в зависимост от конкретната скала за оценяване), свързани с цялостните знания и придобити умения и способности от студентите по учебната дисциплина, в **допълнение** със самостоятелната работа и ангажираност на студентите в учебния процес през академичната година, включително на текущото оценяване от семинарните занятия. Стремежа е да се проверят цялостните знания на студентите, и придобитите умения за анализиране и справяне с възможни юридически предизвикателства, вкл. в техния практико-приложен аспект, като се избягва елементарното заучаване и повтаряне текстовете на закона, без осмисляне на вложеното юридическо съдържание.

Детайлните критерии за оценяване се формулират от преподавателя, с което студентите се запознават предварително преди семестриалния им изпит. Чрез оценъчна скала, полученият индивидуален тестов резултат в допълнение с получените бонус точки, се трансформира в оценка по шестобалната система.

5. Особени изисквания

От СТУДЕНТИТЕ се очаква да ЗНАЯТ и/или да МОГАТ: 1. Да са усвоили и придобили фундаментални познания и умения по изучаваните до момента други учебни дисциплини, и по-специално материалното Гражданско право - главно Обща теория на правото, Римско частно право, Гражданско право – обща и специална част, Вещно право, Облигационно право, Търговско право, Трудово право, Осигурително право, Семейно и наследствено право, Патентно и авторско право, а така също и конституционните основи на съдебната власт и дейност, да владеят свободно един/два чужди езици (английски и др.), вкл. някои латински юридически термини и понятия и др. 2. Да могат да се изразяват точно и логично на правен език, използвайки свободно юридическия терминологичен апарат; 3. Да мислят логически, с ясна юридическа насоченост, по зададена правна тема; 4. Да формулират самостоятелно своя правна теза, както и да я представят толерантно и защитават аргументирано пред аудиторията; 5. Да могат да тълкуват и прилагат специализирана правна материя, усвоена посредством казуси от изучените до момента предмети; 6. Важни предпоставки за ефективността на процеса на обучение са личната мотивация при постъпването в Юридическия факултет, информираността на студентите относно учебния план и осъзнатото желание за получаване на фундаментално университетско образование по специалността „Право“, както и стремежа за реализиране в обществото като висококвалифицирани юристи, след успешно приключване на обучението.

Правила за организация на учебната дейност в специалността „право“ на
Юридическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“

* Чл. 14. (1) Текущото оценяване е задължително за всички учебни дисциплини, по които се провеждат семинарни занятия. То се осъществява в рамките на семинарните занятия при предварително разработена система за текущо оценяване, която се оповестява в конспекта по чл. 18.

(2) При оповестяване на системата за текущо оценяване по предходната алинея задължително се посочват и минималните изисквания относно изпълнението на условието по чл. 9, ал. 2, буква „б“ от настоящите правила.

(3) Текущите проверки на резултатите от обучението в съответните учебни курсове се насрочват от преподавателя, водещ семинарните занятия, съобразно предвиденото в учебната програма и хода на учебните занятия.

(4) При насрочване на текущи проверки студентите се уведомяват предварително, в разумен срок, за обхвата на учебния материал и критериите за оценяване.

** Чл. 9. (1) Студентите участват в учебния процес посредством изпълнението на аудиторни и извънаудиторни дейности съобразно учебните програми на отделните учебни курсове.

(2) В учебните курсове, за които в учебния план е предвидено провеждането на семинарни занятия, участието на студентите в учебния процес не се зачита, в случай че не е изпълнено поне едно от следните условия: а) присъствие на най-малко половината от общия брой на проведените семинарни занятия; б) успешно изпълнение на задачите от задължителното текущо оценяване по чл. 14, ал. 2.

(3) При незачитане участието на студентите в обучението те не се допускат до оценяване на редовната изпитна сесия.